Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK DEN HAAG

De Voorzitter van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20017
2500 EA DEN HAAG

Directie Dierlijke Agroketens en Dierenwelzijn

Prins Clauslaan 8
2595 AJ DEN HAAG
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG
www.rijksoverheid.nl/eleni

Onze referentie
262034

Datum 22 maart 2012
Betreft Vragen van het lid van de PvdD inzake de Mededeling van de EC over de strategie voor de bescherming en welzijn van dieren 2012-2

Geachte Voorzitter,

Hierbij bied ik u de bijgevoegde antwoorden aan op de vragen van het lid van de Partij voor de Dieren over de Mededeling van de Europese Commissie over de strategie voor de bescherming en welzijn van dieren 2012-2015.

1. De mededeling beperkt zich tot haalbaarheid en noodzaak van wetenschappelijk onderbouwde indicatoren en een vereenvoudigd wetgevingskader om de concurrentiepositie van de Europese landbouw te verbeteren. Moet het lid van de fractie van de Partij voor de Dieren hieruit opmaken dat welzijnsverbeteringen voor dieren achterwege kunnen blijven wanneer dit ten koste zou gaan van de concurrentiepositie?

Nee. Ik vind de concurrentiepositie een belangrijk, maar niet allesbepalend criterium. Zoals ik in het recent AO over de Landbouw- en Visserijraad heb aangegeven zet in in de breedte in op welzijnsverbeteringen op EU-niveau.

2. Afhankelijk van een effectbeoordeling zal de Commissie overwegen of een herziening van het EU-wetgevingskader op basis van een holistische aanpak nodig is. Kan de regering aangeven door wie en op welke wijze deze effectbeoordeling zal plaatsvinden en binnen welke termijn deze worden afgerond?

De effectbeoordeling zal waarschijnlijk in 2012-2013 plaatsvinden. Door wie en op welke wijze deze effectbeoordeling zal plaatsvinden is mij nog niet bekend.

3. Aan welke instrumenten wordt gedacht om de naleving door de lidstaten te verbeteren?

De instrumenten waaraan de Commissie denkt om de naleving door de lidstaten te verbeteren, staan aangeduid in paragraaf 3.2 van de Commissiemededeling.

4. Hoe zal de internationale samenwerking worden ondersteund?

De wijze waarop de Commissie ondersteuning wil bereiken voor de internationale samenwerking is weergegeven in paragraaf 3.3 van de Commissiemededeling. De Commissie zal ook een evaluatie van haar acties uitvoeren om na te gaan welke voordelen deze acties onder andere voor de landbouwsector in de EU hebben.

5. Waarom zijn er geen gegevens beschikbaar over het aantal dieren in dierentuinen en aquaria

Dierentuinen en aquaria moeten op grond van de Europese dierentuinenrichtlijn die in het Dierentuinenbesluit is geïmplementeerd, over een bijgewerkt dierregister beschikken. Bij een inspectie van de betreffende dierentuin wordt het register gecontroleerd. Gegevens over dierentuincollecties hoeven niet aan de Europese Commissie verstrekt te worden.

6. Als voorbeeld van belangrijke factoren die van invloed zijn op de welzijnsstatus van dieren in de EU wordt het gebrek aan handhaving van EU-wetgeving door de lidstaten genoemd. In sommige lidstaten worden dieren massaal zonder bedwelming geslacht omdat de autoriteiten een uitzondering voor het bedwelmen toekennen zonder de kwalitatieve en kwantitatieve rechtvaardiging te beoordelen, zoals door de EU-wetgeving wordt voorgeschreven.[2]Kan de regering aangeven in hoeverre deze EU-wetgeving in Nederland wordt gehandhaafd? Kan zij uiteenzetten hoe de kwalitatieve en kwantitatieve rechtvaardiging van het massaal zonder bedwelming slachten in Nederland beoordeeld wordt in het vigerende beleid? En kan de regering aangeven in hoeverre uw aangekondigde convenant ziet op aansluiting bij de EU regelgeving ter zake?

De Europese Commissie doelt in de betreffende voetnoot op de relevante Europese wetgeving ter bescherming van dieren bij het doden, namelijk richtlijn nr. 93/119/EG en diens opvolger Verordening (EG) nr. 1099/2009[1]. Bedwelming voorafgaand aan het slachten is op grond van deze wetgeving de hoofdregel. Deze Europese regelgeving staat vervolgens een uitzondering toe op de verplichte voorafgaande bedwelming wanneer het slachten van een dier plaatsvindt volgens speciale methoden die vereist zijn voor religieuze ritus. De Gezondheids- en welzijnswet voor dieren hanteert eveneens de verplichte bedwelming als hoofdregel, maar staat een uitzondering op de hoofdregel van bedwelming toe beperkt tot de slacht volgens Israëlitische en islamitische ritus. Er is in Nederland geen sprake van het massaal, zonder goede gronden daarvoor toestaan van onbedwelmde slacht.

[1] Richtlijn nr. 93/119/EG van de Raad van de Europese Unie van 22 december 1993 inzake de bescherming van dieren
bij het slachten of doden (PbEG L 340), respectievelijk Verordening (EG) nr. 1099/2009 van de Raad van de Europese Unie van 24 september 2009 inzake de bescherming van dieren bij het doden (PbEU L 303);

Het Besluit ritueel slachten bevat, gebruikmakend van de ruimte die genoemde Europese regels daarvoor bieden, eisen die specifiek zien op het waarborgen van het welzijn van het dier tijdens deze vorm van slachten. Als hierbij overtredingen worden geconstateerd, zal handhavend worden opgetreden.

Het voorgenomen convenant waarover ik uw Kamer heb bericht bij brief van 20 december 2011 (Kamerstukken I 2011/12, 31571, nr. I) zal voorzien in afspraken die het welzijn van dieren tijdens het proces van onbedwelmd doden verder beogen te verbeteren.

7. Deelt de regering de mening van het lid van de fractie van de Partij voor de Dieren dat de culturele waardering van dierenwelzijnaspecten in Nederland hoog is en derhalve een tijdige omschakeling in landbouwsystemen niet in de weg staat? Waarom leidt deze Europese aanpak dan niet tot een tijdige omschakeling in Nederland?

Dierenwelzijn is een belangrijk maatschappelijk thema in Nederland. Tijdige omschakeling naar welzijnsvriendelijke houderijsystemen is belangrijk en voor de meeste bedrijven ook haalbaar.
Bij het omschakelen spelen echter ook andere factoren een rol zoals het tijdig verkrijgen van de benodigde vergunningen. De tijdige omschakeling van legbatterij naar andere huisvestingssystemen voor legpluimvee is door vrijwel alle bedrijven gerealiseerd. Voor een beperkt aantal knelgevallen die vanwege overmachtsituaties niet voor 1 januari 2012 hebben kunnen omschakelen, is een tijdelijke voorziening getroffen tot uiterlijk 1 juli 2012.

8. Wat gaat de regering doen om de naleving en handhaving in Nederland te verbeteren?

Wie dieren houdt moet er goed voor zorgen en zich aan de regels houden. Net als de Commissie hecht ik aan een goede naleving, en dan vooral op die onderwerpen die de meeste impact hebben op het dierenwelzijn en diergezondheid. Voor mijn inzet verwijs ik u naar de Nota Diergezondheid en Dierenwelzijn.

9. Wat is de regering voornemens te doen om te voorkomen dat Nederland zich bloot stelt aan inbreukprocedures, zoals in het geval van het legkippenbesluit (en de te trage implementatie daarvan)?

Het is belangrijk dat tijdig vóór de inwerkingtreding van nieuwe dierenwelzijnsnormen wordt bezien of er problemen zijn te verwachten bij de naleving van die normen. Het is zaak dat eventuele problemen tijdig opgelost worden. Daar zet de regering zich ook voor in.

10. De Commissie zegt de haalbaarheid te gaan bestuderen van een vereenvoudigd EU-wetgevingskader met dierenwelzijnbeginselen voor alle dieren die in het kader van een economische activiteit worden gehouden, waaronder gezelschapsdieren. Wat houdt deze vereenvoudiging in? Wat wordt verstaan onder het vereenvoudigen van de wetgevingskaders?

De Commissie wil duidelijkere bepalingen in de algemene voorschriften opnemen. Zoals ook aangegeven in paragraaf 3.1 van de mededeling overweegt zij daarbij het gebruik van wetenschappelijk onderbouwde dierenwelzijnsindicatoren. De Commissie hoopt hiermee het rechtskader te kunnen vereenvoudigen en meer flexibiliteit te kunnen realiseren voor de actoren, zoals veehouders. Een nadere uitwerking moet nog volgen.

11. Hoe zal de kaderwetgeving te zijnertijd worden gecontroleerd en gehandhaafd?

Dit is nog niet bekend en zal te zijner tijd nader moeten worden bekeken, wanneer de Commissie met concrete voorstellen komt.

12. Volgens de Commissie is een belangrijke factor dat richtlijnen vaak te algemeen zijn om praktische effecten te hebben. Wat gaat de Commissie doen om de richtlijnen nader te specificeren en het praktisch effect ervan te vergroten?

De Commissie wil inderdaad algemene voorschriften duidelijker formuleren. Zij zal daarbij ook kijken naar het benutten van wetenschappelijk gevalideerde, resultaatgerichte, diergerelateerde welzijnsindicatoren. Verder wil de Commissie lidstaten aansporen tot samenwerking en uitwisseling van beste praktijk-voorbeelden en het afspreken van gemeenschappelijke streefdoelen en richtsnoeren. Afgewacht moet worden met welke concrete tekstvoorstellen de Commissie te zijner tijd komt.

13. Hoe gaat de regering bij de opzet van de algemene maatregelen van bestuur, zoals het Besluit gezelschapsdieren, rekening houden met deze factor en wat gaat zij doen om te voorkomen dat de artikelen te algemeen zijn om praktisch effect te hebben?

Het Besluit gezelschapsdieren bevat doelvoorschriften. Hiermee wordt de betrokken sectoren meer ruimte geboden voor onder andere innovatie en kunnen nalevingskosten worden beperkt. Doelvoorschriften kunnen voorts betrokken sectoren ondersteunen voor zover zij wensen te komen tot zelfregulering op basis van vrijwillige certificering. Zelfregulering kan een belangrijk extra instrument zijn om het welzijn te bevorderen, doordat sectoren daarmee de eigen verant-woordelijkheid in deze oppakken en uitwerken. Om richting te geven aan de open normen van dit besluit zullen de handhavende instanties, de NVWA en de LID, handhavingsrichtsnoeren opstellen. Daarbij zullen zij waar mogelijk ook gebruik maken van private normstelsels.

14. Kan de regering aan het lid van de fractie van de Partij voor de Dieren uitleggen wat wordt bedoeld met 'resultaatgerichte dierenwelzijnsindicatoren'? Kan zij aangeven welke resultaatgerichte dierenwelzijnsindicatoren voor welke diersoorten in Nederland in de wetgeving zijn geïmplementeerd, dan wel binnen welke termijn deze geïmplementeerd zullen worden?

Met resultaatgerichte dierenwelzijnsindicatoren doelt de Commissie op welzijnsindicatoren die aan het dier zelf en de directe omgeving kunnen worden gemeten. Dergelijke indicatoren zijn onder andere in kaart gebracht in het internationale onderzoeksproject Welfare Quality. De Commissie noemt tevens diergerichte indicatoren die in recente EU-wetteksten zijn geïntroduceerd zoals contactdermatitis in de Vleeskuikenrichtlijn.

In Nederland wordt de komende jaren onderzoek gedaan naar de praktische toepasbaarheid van diergerichte welzijnsindicatoren, in de vorm van Welfare Quality en vergelijkbare meetmethoden. Als uit dit traject blijkt dat diergerichte welzijnsindicatoren een goede en praktische manier zijn om welzijn te beoordelen en te verbeteren, dan zullen betrokken sectorpartijen en de overheid zorg dragen voor implementatie in de praktijk. Een van de toepassingsmogelijkheden is opname in doelvoorschriften in (Europese of Nederlandse) wet- en regelgeving.

15. Deelt de regering de mening dat het bij vakbekwaamheid van personen die met dieren omgaan verder moet gaan dan het herkennen van pijn, lijden of stress, maar dat zij ook bekend moeten zijn met het natuurlijk gedrag en de natuurlijke behoeften van de dieren waarmee zij werken?

Ja.

16. Waarom maakt de ontwikkeling van een specifieke EU-wetgeving voor verschillende soorten landbouwhuisdieren (zoals melk- en vleeskoeien en konijnen) geen deel uit van de strategie?

De Commissie wil inzetten op een nieuw en algemeen wetgevingskader, met dierenwelzijnbeginselen voor alle dieren die voor economische activiteiten gehouden worden. De Commissie gaat eerst bestuderen of dit haalbaar is. Deze haalbaarheidsstudie ondersteunt het kabinet. Mede omdat betwijfeld wordt of een dergelijk algemeen wetgevingskader voldoende waarborgen biedt vindt het kabinet het echter ook teleurstellend dat de Commissie niet reeds nu concrete voornemens aankondigt voor voorschriften voor specifieke diercategorieën, waarvoor we dat wel wenselijk en zinvol achten, zoals voor melkvee, kalkoenen, konijnen, nertsen, circusdieren en gezelschapsdieren.

17. Waarom gaat 71% van het budget naar veehouders in de vorm van dierenwelzijnbetalingen van het Europees Landbouwfonds voor plattelands-ontwikkeling en is er weinig aandacht voor het welzijn van dieren buiten de vee-industrie? Deelt de regering de mening dat kosten voor de zorg en het welzijn van productiedieren bij de sector liggen en de aandacht en het geld dus beter kunnen uitgaan naar onderzoek naar en voorlichting over welzijnsproblemen van het grote aantal niet-landbouwhuisdieren?

Het Europese Landbouw Fonds voor Plattelandsontwikkeling biedt geen mogelijkheden om middelen in te zetten voor dierenwelzijn voor niet-landbouwhuisdieren.

De zorg voor het welzijn van een dier ligt bij de houders van dieren, ongeacht of het gaat om prductiedieren of niet-productiedieren. Zij moeten dieren houden op een maatschappelijk geaccepteerde manier. Ik zie daarbij een belangrijke rol weggelegd voor de ketens, consumenten en burgers.

18. Hoe verhoudt deze strategie zich tot het aan banden leggen van diertransporten over lange afstanden?

Transport maakt onderdeel uit van de Europese dierenwelzijnsstrategie, maar er wordt niet specifiek in de Mededeling op ingegaan. De kabinetinzet met betrekking tot diertransporten is opgenomen in de Nota Diergezondheid en Dierenwelzijn.

19. Waarom wordt in de mededeling geen aandacht gegeven aan specifieke dierenwelzijnsproblemen binnen Europa, zoals het dons van levende ganzen plukken, het opsluiten van nertsen in omstandigheden die strijdig zijn aan hun natuurlijke behoeftes?

De mededeling geeft op hoofdlijnen de Europese dierenwelzijnsstrategie voor de komende 4 jaar weer. Daarmee zijn deze door u aangegeven onderwerpen inderdaad niet benoemd. De Commissie heeft eerder aangegeven dergelijke issues te blijven monitoren, maar met gepaste inachtneming van subsidiariteit en proportionaliteit. De Commissie wil inzetten op een nieuw, algemeen wetgevings-kader, met dierenwelzijnsbeginselen en zich nu niet richten op nieuwe specifieke regelgeving voor de door u genoemde diersoorten. Overigens is de praktijk van het plukken van levende ganzen reeds in de EU verboden op basis van de aanbeveling van de Raad van Europa voor het welzijn van ganzen.

20. Deelt de regering de mening dat gezien het feit dat EU-wetgeving voor het welzijn van gezelschapdieren ontbreekt en er meer dan honderd miljoen honden en katten in particulier eigendom gehouden worden, de aandacht voor deze groep in de gekozen strategie te beperkt is? Waarom wordt gekozen voor een studie naar het welzijn van honden en katten, terwijl voorbeelden van mishandeling en misstanden voor het oprapen liggen?

Ik ben blij dat er op Europees nivo aandacht komt voor het welzijn van honden betrokken bij handelspraktijken. Ik ondersteun het initiatief van de Commissie om een studie te doen naar het welzijn van honden en katten die betrokken zijn bij handelspraktijken, en ik zal de Commissie vragen om haar geplande studie over het welzijn van honden en katten zo spoedig mogelijk, in elk geval eerder dan de planning van 2014, af te ronden.

21. Is de regering bereid de Commissie te vragen om direct maatregelen te treffen tegen bekende dierenmishandeling in EUlidstaten ,zoals de verwaarloosde en mishandelde galgo's in Spanje en het massaal doden van zwerfhonden in Roemenië?

Ingevolge artikel 5 van het Verdrag betreffende de Europese Unie treedt de unie alleen op indien het gebied onder haar exclusieve bevoegdheid valt dan wel voor zover de doelstellingen van het overwogen optreden niet voldoende door de lidstaten kunnen worden verwezenlijkt. Het aanpakken van de zwerf-dierenproblematiek is een probleem dat elke lidstaat afzonderlijk kan oppakken. Er is daarom geen reden dit onderwerp op Europees niveau te agenderen dan wel te regelen. De verwaarlozing en mishandeling van galgo's in Spanje is evenzeer een punt dat betreffende lidstaat zelf kan oppakken en daarom niet op Europees niveau wordt aangekaart.

22. Hoe verhoudt deze strategie zich tot andere Europese initiatieven als de Animal Health Law en het bestaande wetenschappelijk onderzoeksprogramma naar dierenwelzijn?

De Animal Health Law ziet expliciet toe op de gezondheid van dieren en het wetenschappelijke onderzoeksprogramma ziet expliciet op onderzoek. Uiteraard hebben beide relatie met het Europese dierenwelzijnsbeleid.

dr. Henk Bleker
Staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie